

Túlzott szubjektívitásommal magyarázom, hogy Moldva egy asszony alakjában él bennem. Ő nekem az ősi, e földben gyökerező „anyóka, édes, gyapjúkötényes” — e tájak szellemiségének gyümölcse; hullámzó térben száguld, távolbavesző, képzeletbeli kolompszó-kisérettel. Iszonyatos büntettek nyomát követi, mely az ifjú és a „világszép mátká, tündérkirálylány” jegyességével: a halállal végződik. Fájdalmában az öregasszony maga elé képzeletben a furcsa házasságkötést, melyben a vőfély és a nász-nép a Nap meg a Hold — mint személyek; fenyők meg juharfák káprázatos tömege kíséri őket, s csillag a fáklya ebben az örökre szóló, különös házasságban.

A voroneji kolostor
bejárati oldala
(Asztalos Sándor
felvétele)

Képzuletem aztán egy Szeretről vagy Prutról jött királykisasszony alakjával tágul; végül pedig egy másik képpel teljesedik ki, ugyancsak legendáshírű alakkal, hasonló ő a Vranceai havasok anyókájához — s ez Vitoria Lipan. Mint ősanynja, ő is egy iszonyatos büntett nyomán indult el, itt viszont a férjnek igaz, hűséges barátként ott volt a kutyája, mely tanúja volt a büntettnek, amikor gazdáját két társa megölte: „Gazda, jó gazda, — / Szólit ugatva, — / Szólitgat más is, — / Leghűbb kutyád is.”

S mindez harangok egetrázó jajveszékéléseként merül fel képzeletünkben, templomok csendes harangszavaként, metropoliák vészes ha-

rangszavaként, melyek mind zúgtak, jaj! — mint soha máskor —, Moldva összes harangjai, mint egy világot rengető kataklizmát jelezve Moldva legnagyobb fia: Ștefan halálát. Megmaradt nekünk Moldva tiszta lelke, mely a sors tragikus tüzeben tisztult; lelke, mely kék, mint vihar után az égbolt, kék, mint Ștefan cel Mare szeme, mint Voroneț kékje, s mint Mihail Sadoveanu szemének kéksége.

Moldva, a nagyszony, ki legvitézebb fiait adta nekünk, a krónikások mézédés nyelvét, nagy államférfiakat és vajdákat adott; tájain a vándor ha megpihen, Cotnari aranyborával köszönti a napot. Itt ma is hallható holdas éjjeleken Ciprian „Balladá”-ja, Enescu szimfóniái, Sadoveanu hangja, ki úgy szavalta, mint senki más: „Sara pe deal buciumul sună cu jale . . .” (Estefelé szólal a kürt szomorúan . . .)

S íme, Moldva északi tájaira értünk, ahol a csillagos égboltra szökött fel az ország „Esthajnalcsillaga” — Mihai Eminescu; Ipotesti-en vagyunk, Mihai Eminescu falujában, kinek a sorstündér ezt kívánta:

... Kedves,

Gazdag elméd, szép eszed lesz,
S lelked egyre fennebb tör még,
Mint a hold s a levegőég

(A párkák)

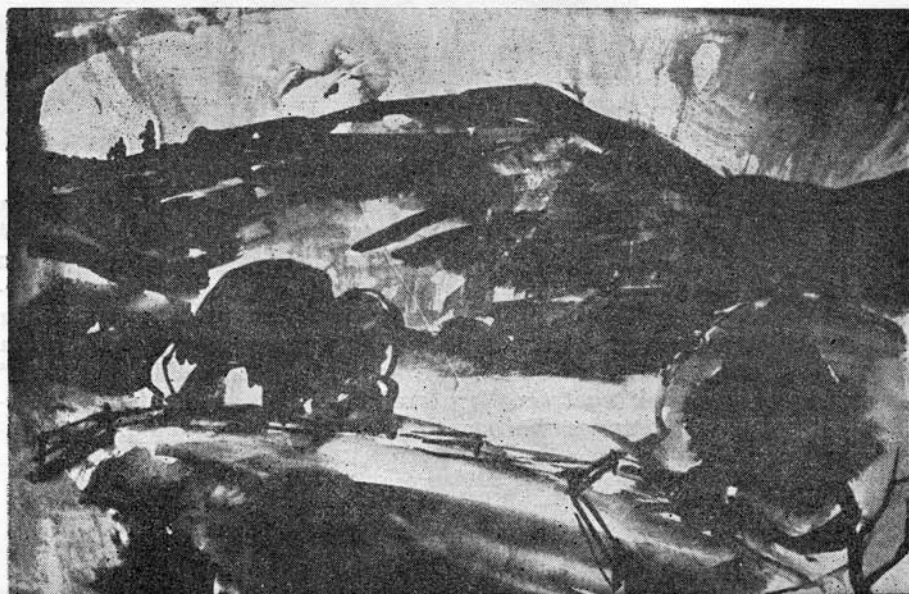
Úgy legyen, hogy mindörökre
Lényét mély vágy hasssa átal:
Legnagyobb- s legtöbbre vágyjon
Itt e múlandó világon,
S melynél drágább semmi sincs,
A tökélyre rátaláljon --
Hulljon elé mind e kincs.*

(Miron és a testetlen szép lány)

* Veress Zoltán fordítása

A kiteljesedésnek, a tökéletességnek ez a vágya — Moldva Vágya — egyre nő ma csillogásában és szomjában, együtt népünk mind ragyogóbb csillagával.

Kántor Erzsébet fordítása

Veress P
Moldvai